

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 1/7

Folyadékfogyasztás jelentősége - kiszáradás

A **nyári nagy 30-35 Celsius fok feletti meleg időben** az emberi szervezet hűtésében előtérbe kerül az izzadás. Az izzadással járó fokozott **folyadék és ásványi anyagvesztést megfelelően vissza kell pótolni** a szervezet számára, hogy működésében ne keletkezzenek zavarok. A nem megfelelő folyadékpótlás hatására kialakulhatnak izomgörcsök (főként magnéziumvesztés következményeként), de nagyfokú kiszáradás esetén zavart tudatállapot, eszméletvesztés is.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a folyadékpótlásra:

- az időseknél,
- a vízajtó gyógyszereket szedőknél,
- a kisgyermekknél,
- a nyáron kialakult hasmenéses, hányásos vagy lázas állapotban szenvedőknél.

A folyadékpótlásra kiválóan alkalmasak az ásványvizek (előnyös a szénsavmentes), a frissítő (nem vízajtó hatású) teák.

Ajánlott kerülni az alkoholos italok, a kávé, az energiatalok, és a cukros üdítőitalok túlzott fogyasztását. Ha valakinél a kiszáradás tüneteit érzékeljük (nehezen ébreszthető, zavart, cserepes ajak, nyelv) azonnal értesítsük a mentőket, mert aki ilyen állapotba kerül, kórházi ellátásra szorul.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 2/7

Nap elleni védelem

A nyaralások alkalmával közkedvelt időtöltés a **vízparti napozás, és a fürdőzés**. A nyári napsütéses időben a napsugárzás UV-B sugarai károsítják a bőr felszínét és a bőr égéséhez vezethetnek. A **napégés** jellemző tünete a bőrpír, esetleg hólyagok megjelenése és a bőr fájdalmas tapintása. A napégés során esetlegesen keletkezett hólyagokat kiszúrni tilos! A bőrt enyhe hideg (inkább hűvös) zuhannyal érdemes hűteni, amely akár 1-2 órát is tarthat. Gyerekeknél ez rövidebb idő, mivel ők könnyebben meghűlhetnek. Fontos gondoskodni a megfelelő folyadékpótlásról is. A bőr ápolására számtalan spray és krém kapható a gyógyszertárakban.

A napégés megelőzésében a legfontosabb a **fényvédelem**, és a napon való tartózkodás idejének helyes megválasztása (11-15 óra közötti időszakban kerülni kell a közvetlen napfényt). Érdemes jobb minőségű, ellenőrzött **fényvédő krémeket** választani. Kerülni kell a kakaóvaj használatát, mivel annak nincs fényvédő hatása.

Az egy évesnél fiatalabb gyermekek számára érdemes a fizikális fényvédőket tartalmazó krémeket előnyben részesíteni.

A faktorszám azt mutatja meg, hogy a fényvédő készítménnyel bekenve bőrünket, mennyivel tovább tartózkodhatunk a napon anélkül, hogy leégnénk. Minden bőrtípusnak megvan az az idő, amennyi időt a napon töltve leég. Tehát a faktorszám azt mutatja meg, hogy ez az idő hányszorosára nyújtható meg. Fontos, hogy az újbóli bekenés nem hosszabbítja meg ezt az időtartamot.

Erős napsugárzás esetén gondolni kell a **szem védelmére** is. Ezt megfelelően ellenőrzött, tényleges UV szűrővel ellátott szemüveg viselésével valósíthatjuk meg.

A nyári **erős napsugárzás bizonyos szedett gyógyszerekkel kölcsönhatásba lép**, és ún. fényérzékenységi reakciókat válthat ki. Ennek a reakciónak a legjellemzőbb tünete a bőrön megjelenő apró csalánkiütések, vagy nagyobb vörös foltok, melyek erősen viszkethetnek is. Az ilyen gyógyszerek szedésénél kerülni kell a közvetlen napsugárzást. Ellenőriztesse szedett gyógyszereit gyógyszerészével a fényérzékenységi reakciók szempontjából.

Anyajegyeinek ellenőriztetése is rendkívül fontos, ha Ön ki van téve erős napsugárzásnak.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 3/7

Rovarcsípések

Az éghajlat változásával a rovarok elterjedése is módosul. Különösen igaz ez a nyári időszakban megjelenő vérszívó rovarok (szúnyogok, kullancsok, böglyök darazsak, méhek) vonatkozásában. Általában elmondható, hogy a **szúnyogok** csípése csak kellemetlen viszketéssel jár, melyet jól csillapítanak az alkoholos, ammóniatartalmú oldatok. A hideg borogatás és az antihisztamin tartalmú krémek, gélek is enyhülést nyújtanak.

Nagyobb mennyiségű csípés esetén - különösen gyermekeknél - érdemes felkeresni az orvost. Felnőtteknél és gyermekeknél egyaránt jól alkalmazhatók az antihisztamin tartalmú cseppek, szirupok, tabletták (korosztálynak megfelelően).

Darázs vagy méhcsípés esetén az esetleges fullánkot tiszta, steril csipesszel el kell távolítani. A szájból történt darázscsípés veszélyes, mert a nyálkahártya bedagadása fulladást okozhat. Elsősegélyként a jégkocka szopogatása jó választás lehet. A darázscsípésre néhány ember túlérzékenységi reakcióval válaszolhat, mely eszméletvesztéssel és anafilaxiás sokk kialakulásával járhat. Itt azonnal értesíteni kell a mentőket, és megérkezéséig felügyelni kell a betegre. Keringés leállás esetén az újraélesztést meg kell kezdeni. Ha a betegnél van erre az esetre életmentő gyógyszer, azt azonnal be kell adni.

Kullancscsípés esetén a kullancsot minél hamarabb el kell távolítani. Tilos bekenni benzinnel, zsírral, alkohollal! A kivételhez használható csipesz, kullancseltávolító kanál. Ügyelni kell az eltávolításnál, hogy a kullancs potrohát nem szabad összenyomni. Ha a feje beleszakadt, akkor azt el kell távolítani, de az már veszélytelen.

Mind a felnőtteket, mind a gyermekeket érdemes beoltatni a kullancs által terjesztett agyhártya és agyvelőgyulladás ellen. A Lyme kór ellen nincs védőoltás.

A kullancscsípés helyét egy hétig érdemes megfigyelni. Ha változást tapasztalunk, azonnal keressük fel az orvost.

A rovarok elleni védekezésnek számos módja van. Rendkívül sok kullancs és szúnyogriasztó termék kapható. A kullancsok esetén a legmegfelelőbb védekezés a zárt ruházat. Elterjedt védekezési mód a B vitaminok fogyasztása, mert ez megváltoztatja a vér „szagát”, és azt nem szeretik a kullancsok, szúnyogok. Ez azonban TÉVHIT, a B vitaminnak nincs bizonyítékokon alapuló ilyen hatása.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 4/7

Gyomorrontás

A nyári nagy melegben, főként külföldi utazások kapcsán (eltérő higiéniai szokások) gyakran fordul elő **gyomorrontás**. Ez a gyomor nyálkahártyájának heveny gyulladása, melyet **fertőzés** (legtöbbször vírus), **vagy romlott étel elfogyasztása okoz**.

Igen **kellemetlen tünetekkel járó betegség**: hasi fájdalommal, görcsökkel kezdődik, melyhez társulhat hányinger, hányás. Ha a gyulladás a bélrendszer későbbi szakaszaira is ráterjed, megjelenik a hasmenés, mely általában nagy mennyiségű, vízszerű.

Legfontosabb a megelőzés, de érdemes felkészülni a hasmenéssel járó megbetegedések kezelésére. Célszerű vinni az útra motilitás gátló, fertőtlenítő hatású hasmenést gátló gyógyszereket, illetve probiotikumokat. Nagyfokú vízszerű hasmenés esetén - a kiszáradás veszélye miatt - ezeket mindenképpen alkalmazni kell.

A folyadékot kortyonként hideg víz, vagy tea formájában szabad pótolni.

Nagyfokú hasmenésnél a rehidráció porok alkalmazása is ajánlott a kiszáradás elkerülése érdekében.

Hányás esetén a szájon át bevehető gyógyszerek alkalmazása kerülendő, mivel felszívódásuk és hasznosulásuk bizonytalan és túladagoláshoz vezethet. Így ilyen esetekben a hányás csillapító kúpok használata javasolt.

A hányinger kezelésére az ezt csökkentő tabletták is használhatók.

A hasmenéses tünetek jelentkezésekor nagy hangsúlyt kell fektetni a megfelelő diétára. Könnyű, könnyen emészthető ételeket kell fogyasztani kis mennyiségekben. Ilyen étel lehet a sós vízben főtt krumpli, a ropi, a párolt szárnyas húsok, kétszersült. Az ételeknek minél kevesebb zsírt kell tartalmaznia.

Gyermekek esetén a hasmenés a kiszáradás nagyobb veszélye miatt mindenképp orvosi felügyeletet igényel.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 5/7

Bőrbetegségek

A nyári időszakban a **gombás megbetegedések** száma jelentősen megnövekszik; meleg, nedves környezetben a bőr felső szarurétegében fordulnak elő, illetve megtámadhatják a bőr függelékeit (köröm) is.

Tünetei: a bőr kipirosodása, viszketése, fájdalmas, nedves duzzanata, esetleg hólyagok megjelenése.

A tünetek eltérhetnek egyes gombafajok esetén.

A **leggyakoribb** bőrgombás elváltozás **a lábon a lábujjak között** kezdődik. Jellemzője, hogy szűnni nem akaró viszketés mellett felázott bőrre emlékeztető fájdalmas hámszájnyal jár. Kezelésére általában elegendő a gyógyszertárakban - vény nélkül kapható - bőrgombás megbetegedések kezelésére szolgáló krémek, melyeket napi egy-két alkalommal kell az adott területre felvinni. Az eredményes kezeléshez körülbelül egy hétig javasolt használni.

A **másik** tipikusan előforduló (esztétikai problémát is okozó) gombás megbetegedés a **körömgomba**. A körömök gombás megbetegedései főként a lábon jelentkeznek. A köröm megvastagszik, elszíneződik, töredezetté válik. A gombás köröm a bakteriális bőrfertőzések bejutási kapujaként is szolgál, így körömgomba esetén az orbánc, és más bőrfertőzések valószínűsége megnő. Ez különösen fontos cukorbetegség esetén.

A körömgomba kezelésére sokféle készítmény létezik. Ezek általában körömlakk, vagy ecsetelők formájában léteznek. Külsőleges készítményeket akkor használunk, ha egy vagy két köröm érintett a fertőzéssel. A kezelést kitartóan kell végezni, ami akár 9-12 hónap is lehet. A cipő fertőtlenítéséről sem szabad elfeledkezni, mert így a visszafertőzés veszélyét nagymértékben csökkenteni tudjuk. Kettőnél több köröm fertőzöttségénél érdemes bőrgyógyász szakorvost felkeresni, mivel ilyenkor szóba jön a tablettás kezelés is.

A gombás megbetegedések ellen is a **legjobb a megelőzéssel védekezhünk**. A strandolás, fürdőzés után a kritikus területeket (pl.: lábujjak köze) töröljük szárazra. Ezeket a területeket ezután bekenhetjük fertőtlenítő oldatokkal, vagy gombásodás elleni krémekkel.

Nyáron az intenzív napsugárzásnak kitett bőrfelületen lévő **anyajegyeket érdemes** bőrgyógyással **ellenőriztetni**. Ha az anyajegyek alakja, színe megváltozik, kisebesedik azonnal keressük fel a bőrgyógyászt.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 6/7

Klímaberendezés betegségei

A nyári nagy melegben a légkondicionáló berendezések használata szinte mindennapossá válik, ami hordoz némi egészségügyi kockázatot. A nem megfelelő hőmérsékletre beállított klíma a

nyálkahártyákat lehűtheti, és a náthához hasonló tünetek megjelenését okozhatja (orrfolyás, köhögés). A szívelégtelenségben, vagy szív- érrendszeri betegségekben szenvedőknél a klímaberendezés miatt kialakított nagy hőmérséklet különbség megterhelő lehet, ami rosszulterhelést képes kialakítani.

A hőmérsékletet a **kinti hőmérsékletéhez képest maximum 7 fokkal állítsuk lejjebb.**

A klimatizált helyiség levegője általában szárazabb, ezért szemszárazság, a nyálkahártyák szárazsága, könnyezés, esetleg kötőhártya gyulladás kialakulhat. Különböző **műkönyvekkel meg lehet előzni és kezelni.**

A nem megfelelően kitisztított légkondicionáló berendezések szűrőiben számos kórokozó megtelepedhet, és a klíma működtetésével fertőzéseket tudnak okozni. Ezek közül a legismertebb a **Legionellosis.** Ezt a felső légúti betegséget a Legionella pneumophila baktérium okozza. A fertőzést követően 2-10 nap lappangás után magas láz, fejfájás, köhögés, mellkásfájdalom, tüdőgyulladás jelentkezik. A betegség a krónikus betegségben szenvedőket (pl.: cukorbetegség), legyengült immunrendszerrel rendelkezőket támadja meg elsősorban. Kezelése széles spektrumú antibiotikumokkal történik.

Megelőzésében a terjedés megakadályozása jelenti a legfőbb teendőt, ami a **klímaberendezések rendszeres karbantartását és tisztítását jelenti** (az autóban is).

A légkondicionáló által terjesztett, talán kevésbé ismert betegség a **szisztémás gombás fertőzés.** A fertőzést általában több gombafaj együttesen okozza, melyek spórái a légutakba kerülve tüdőgyulladást idéznek elő. Bekerülhetnek a véráramba is, mely teljes testre kiterjedő (szisztémás) fertőzés következtében megtámadhatják a szívet, vesét, és agyhártyagyulladást is előidézhetnek. Ennek megelőzése szintén a klímaberendezések rendszeres tisztításával biztosítható.

Betegbiztonság – Te is tehetsz érte!

Nyári jó tanácsok 7/7

Allergia

Az emberi szervezet szinte mindenre képes allergiás reakcióval válaszolni. A nyári időszakban sokak mindennapjait megkeseríti a **pollenallergia.** Az allergiás reakciók alapja, hogy a szervezet védekező rendszere az un. hisztamin nevű anyagon keresztül láncreakciót indít el a szervezetben. Ennek következtében a nyálkahártyák megduzzadnak, váladékot termelnek, vérbőek lesznek. Így alakulnak ki a jellegzetes orrfolyással, orrdugulással, szemviszketéssel, köhögéssel, tüsszögéssel járó tünetek.

A **megelőzés** általában a szervezetet érő pollenterhelés csökkentéséről szól. Pollenterhelést tudunk csökkenteni, ha nem **szellőztetünk** a reggeli délutáni órákban, vagy megfelelő szabályok mentén **klímaberendezést működtetünk.**

Napi többszöri zuhanyozással lemoshatjuk a testünkön megtapadt polleneket. **Műkönyvek, orrmosó orrsprayk alkalmazásával** az adott szerven megtapadt és allergiás reakciók kialakítását okozó pollenek számát tudjuk csökkenteni.

A gyógyszerárakban számos készítmény kapható allergiás panaszokra. Az un. membránstabilizáló gyógyszerek nem engedik az allergiás reakciók kialakulásában szerepet játszó hisztamin felszabadulását. Azonban ezen gyógyszerek hatásának kialakulásához néhány hét szükséges, így **a pollenszezon előtt már alkalmazni kell őket.** Vény nélkül kapható antihisztamin tabletták az allergiás reakciók kezelésének jól bevált gyógyszerei. Az orrdugulás kezelésére kapható éresszehúzó hatóanyagot tartalmazó **orrsprayk** két hétnél huzamosabb ideig folyamatosan nem alkalmazhatóak, mivel használatuknál hozzácsökken a lép fel, ami rendkívül károsítja az orr nyálkahártyáját.

A **kalcium az allergia kezelésében nem hatékony,** használata tévhiten alapul. Ha az allergiás tünetek között asztmatikus tüneteket is észlelünk keressünk fel allergológus-tüdőgyógyászt.

Az **allergia krónikus betegség,** mely rendkívül rontja az életminőséget. Alvászavarhoz, fáradtsághoz, esetleg depresszióhoz vezet, ezért mindenképpen orvosi ellátást igényel. Súlyosabb

esetekben a szteroidos kezelés is szóba jöhet. Bizonyos esetekben célravezető lehet kis pollenterhelésű un. immunterápia.